

ALMANYA'DA YAŞAYAN TÜRKLERİN TÜRKÇE DİL
BECERİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEMETHE RESEARCH ON THE LANGUAGE LEVEL OF THE TURKS
LIVING IN GERMANY*Muhammet KOÇAK****Özet:**

Bu çalışmada Almanya'da yaşamakta olan üçüncü ve dördüncü kuşak Türklerin Türkçe yazma ve konuşma becerileri ele alınmıştır. Almanya'da kesin kalıcı olacakları düşünülen bu nesillerden özellikle dördüncü kuşağın Türkçeyi neredeyse kullanamayacak düzeyde az bilmesi sorunu incelenmiştir. Milletlerin hayatlarında anadilin önemli olduğu vurgulanmış ve dilini kaybeden milletlerin milliyetlerini de kaybedebilecekleri hatırlatılmıştır. Bu düşüncelerden yola çıkılarak çalışmada anadilin öneminde değinilmiş, Almanya'daki aile ve eğitim hayatında Türkçenin yanlış kullanımı üzerinde durulmuştur. Örnek olarak son zamanlarda "Almanya Türkçesi" olarak adlandırılmaya başlanan kavramla ilgili sözcük, yazma ve konuşma alanından bazı örnekler verilerek durumun önemi ortaya konulmuş ve Türkçenin korunması için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ana Dil, İki Dillilik, Çok Kültürlülük, Türkçe, Almanya Türkçesi.

Abstract:

In this study, Turkish writing and speaking skills of third and fourth Turkish generations still living in Germany was discussed. Among those generations thought to be permanent in Germany; especially the fourth generations' lower ability of using Turkish language issue has been analyzed. The importance of mother language in nations experience was stressed and it was emphasized that Nations who are not able keep their values could lose their nationalities. Referring this study and thoughts importance of mother language, the misuse of Turkish language in casual and education was highlighted. Recently, the significance of "German Turkish" notion was both exemplified and emphasized. In this respect, samples were analyzed in writing, speaking and vocabulary, and were made suggestions in terms of keeping Turkish.

Key words: Mother Language, Bilingualism, Multiculturalism, Turkish, German Turkish.

* Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı – Ankara muhammetkocak@gazi.edu.tr

Giriş

1961 yılında Almanya ile imzalanan anlaşma çerçevesinde iş ve daha iyi yaşam koşullarına sahip olma amacıyla Almanya'ya göç eden Türkler, bu ülkede özellikle kültürel ve dilsel alanlarda birçok zorlukla karşı karşıya kalmışlardır. Geçici bir süre için olarak planlanan bu ikamet, çeşitli nedenlerden dolayı kalıcı bir hal almıştır. İlk gidenlerin aksine şu anda Alman kültürü içinde yetişen ikinci, üçüncü ve dördüncü nesil Türkler herhangi bir uyum sorunu yaşamamaktadırlar.

Bir yandan birlikte yaşadığı Alman toplumuna uyum sağlamak açısından gerekli olan bu durum, diğer yandan Türk dilinden ve kültüründen birçok unsurun kaybolmasını da beraberinde getirmiştir. Türk anne ve babadan doğan bu insanların çoğunun günümüzde Türkçeyi hatalı bir şekilde ve Alman aksanıyla konuşmaları, üzerinde durulması ve düşünülmesi gereken bir konudur. Unutulmamalı ki, günümüzde “yurt dışında yaşayan, bir Türk ismi olan; fakat Türkçe bilmeyen binlerce insan bulunmaktadır” (Demir, 2012).

Dil, en basit ifadeyle insanlar arasında iletişimi sağlayan bir vasıta olarak tanımlanmaktadır. Aksan (2007: 55), dilden söz ederken, onu, düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizge olarak tanımlamaktadır. Fakat bunun yanı sıra çeşitli fonksiyonlara da sahip olan dil, özel bir hassasiyet gösterilmek suretiyle muhafaza edilmesi gereken canlı bir varlıktır. Bir milleti millet yapan unsurların başında dil gelmektedir. Aynı dili konuşmak, millet olmanın birinci ve en önemli şartıdır. Aynı dili konuşmayan insanlar, mensubiyetlik duygularını da kaybederler.

Dünyada konuşulan her dil değerlidir. Ama her millet için en değerli dil kendi anadilidir. Bu bağlamda çok eski bir tarihe sahip Türkçenin (değişik lehçeleriyle birlikte) Rusya Federasyonu'nun Pasifik kıyılarından başlayıp, Orta Asya, Kafkasya, K.Kıbrıs, Anadolu ve Trakya'yı aşmış Orta ve Batı Avrupa'daki Türklerle birlikte az sayıdaki Kuzey Amerika'ya göç etmiş Türkler tarafından da ana dili olarak kullanıldığını ve dünyanın en çok konuşulan 5. dili olduğunu ve 250 milyona yaklaşan insan tarafından konuşulduğunu hatırlamak, dil bilincimizin artmasına fayda sağlayacaktır (Türkoğlu, 2009).

Almanya'da yaşayan ikinci, üçüncü ve dördüncü nesil Türklerin dil düzeylerindeki düşüklük ve farklılık konusu bu denli önemliken, üzerinde yeteri kadar araştırma yapılmaması düşündürücü ve manidardır. Bu konuya bir ışık tutması amacıyla çalışmamızda öncelikle anadil, iki dillilik ve çok kültürlülük ile ilgili literatür taraması yapılarak mevcut bilgi ve kaynaklar betimlenmiştir. Bu kapsamda sorunun nereden kaynaklandığı üzerinde

durulmuş, anadil kavramının önemi hatırlatılmış, dilin millet hayatındaki yeri ve önemine değinilmiş, Almanya'daki aile ve eğitim hayatında Türkçenin kullanım sıklığı göz önüne serilmiştir.

Uygulama bölümünde ise elde edilen bilgilerden istifade edilerek son zamanlarda "Almanya Türkçesi" olarak adlandırılmaya başlanan kavramla ilgili sözcük, yazım, imla ve konuşma düzleminde bazı örneklerin analizleri yapılarak durumun vahameti ortaya konmuş ve Türkçenin korunması için somut önerilerde bulunulmuştur. Yapılan analizlerde eklektik bir yöntem kullanılmıştır. Bununla birlikte nitel araştırmaya dayalı içerik analizinden faydalanılmıştır.

Yaşadığı ülkenin dilini bilmek kuşkusuz adaptasyon, yani o topluma uyum için gereklidir. Almanya'da yaşayan insanlarımız, çocuklarının iyi bir eğitim almaları ve sosyal çevrelerinde yer alan Almanlarla aralarında dilsel bir kopukluğun olmaması için iyi derecede Almanca bilmelerini istemektedirler. Bu nedenle birçoğu, aile ortamında dahi Türkçenin yanı sıra Almanca konuşmayı tercih etmektedirler. Fakat insanların ailelerinden edindikleri dil olarak adlandırılan anadil, sanıldığı gibi Almanca öğrenimine engel teşkil etmemekte, aksine iyi derecede Almanca öğrenilmesi için ön koşul durumundadır. Sağlam (1991: 21), anadilini iyi kavramış bir kişinin yabancı bir dili daha iyi kavradığının kanıtlandığını iler sürmektedir. Türkçeyi çok iyi bir şekilde bilen, Türkçenin dilbilgisel yapılarına hâkim olan bir çocuk, bu birikimler neticesinde yaşadığı ülkenin dilini de kolayca öğrenebilecektir. Yetersiz bir Türkçeye sahip olan bir çocuk ise Almancayı da yeterince öğrenememektedir. Bu da her iki dilde kendini tam olarak ifade edememe sorununa yol açmaktadır. Yarı dillilik olarak tanımlanan bu durumu, Felix (1993: 316) "*gerçek anlamada dilsizlik*" olarak ifade etmektedir. İsveç hükümetinin göçmen öğrenciler üzerinde yaptırdığı bir araştırmada anadili gelişmiş olan öğrencilerin okul başarılarının ana dili zayıf olan öğrencilere nispeten çok daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Turan, 1997: 131).

Toparlarsak, yerelden evrensele yapılan bir yolculukta, bireyin öncelikle anadilini, dolayısıyla kendi kültürünü öğrenmesini beklemek, onun ikinci dili konuşabilme becerisinin öneminin göz ardı edilmesi anlamına gelmez; aksine anadilinin öğrenilmesi, ikinci dilin geliştirilmesine de olumlu katkı sağlamaktadır (Çakır, 2001: 7).

Türkiye'ye dönme arzusu olmayan, Almanya'da yaşamak için Almancanın anadillerinden daha gerekli olduğuna inanan kimi aileler, Türkçeyi hayatlarından çıkararak hayatın her alanında tamamen Almanca konuşulması taraftarıdır. Tercihin Almancadan yana kullanıldığı bu durumlarda kültürel yabancılaşma, benlik duygusunun yitilmesi gibi durumların ortaya çıkması kaçınılmazdır.

Babacan'ın (2008) da belirttiği gibi, bir milleti yok etmenin en kolay yolu, o milletin dilini bozmaktan geçer. Dili olmayanın geleceği de olmaz. Dünyada dilini ve kültürünü kaybederek yeryüzünden silinen ya da köle olan birçok millet vardır. Örneğin, Roma İmparatorluğu, başlarına bela olan "Ketler"i dillerini değiştirerek yok etmiştir.

Buna karşın, dilini unutmayan fakat bağımsızlığını kaybeden bir toplum milliyetini koruyor demektir. Bu toplum, bağımsızlığını kazanıp bir devlet kurarak, bir millet olarak yeniden tarih sahnesine çıkabilmektedir. Sovyet Rusya'nın dağılmasıyla Türklerin ve diğer milletlerin bağımsız birer devlet olarak yeniden tarih sahnesine çıkmaları bunun en yeni örneğidir (Türk, 2011).

Yukarıda da değinildiği gibi anadili bilmemek millet olma duygusunun da zamanla kaybolması anlamına gelmektedir. Milleti millet yapan ve milleti ayakta tutan tek unsur dildir. Kültürün aynası olarak ifade edilen dilin yok olması demek, kültürün de yok olacağı anlamına gelmektedir. Kendi kültürünü bilmeyen, kabullenmeyen insanların başka kültürlerden etkilenmeleri kaçınılmazdır. Çakır (2002: 45), bunun sonucunun asimilasyona kadar uzanabileceğini belirtmektedir ve süreci aşağıdaki şekilde ortaya koymaktadır:

"Birey,

- önce kendi kültürü dışında farklı bir dünyanın, kültürel olguların varlığını keşfeder;

- karşı kültüre ait olguları ilgiyle izlemeye, gördükleri ve yaşadıklarıyla ilgili olarak bilgisini artırmaya çalışır;

- erek kültüre ait deneyimleri olumluysa, zamanla kendi kültürünü küçümsemeye başlar

- benimsediği olguları günlük yaşamına aktarmaya çalışır;

- karşı kültüre olduğundan veya olması gerekenden farklı değerler yükleyerek kendi kültürel değerlerini reddetme eğilimleri ortaya çıkar.

Bu noktada birey artık kendini karşı kültüre daha yakın hissetmeye başlar, kendi dil ve kültürünü reddeder."

Dillerini kaybetmeleri neticesinde milliyetlerini de kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalacak olan vatandaşlarımızın anavatanları ile bağları da zayıflayacaktır. Diğer bir ifadeyle Türkçeyi kaybetme neticesinde Türklük bilincini de kaybedecek olan gelecek nesiller ne tam olarak Alman olabileceklerdir ne de Türk. Herhangi bir olumsuz durumda onlara sahip çıkacak kimseler de kalmayacaktır. Bu da onların Alman toplumu içerisinde giderek yalnızlaşmalarına neden olacaktır. Anadil düzeyinde Almanca konuşsalar da, Alman kültürünü hayatlarının her alanında yaşasalar da, Almanların gözünde insanlarımız hep yabancı olarak kalacaklardır. Nitekim

Konrad Adenauer Vakfı (2002) tarafından gerçekleştirilen araştırmaya göre Türklerin %70'i kendilerine ikinci sınıf vatandaş muamelesi yapıldığı görüşündedir. Perşembe (2004: 102) ise, genel olarak Almanların üçte birinin yabancılara karşı dışlayıcı yaklaşım içinde olduğuna dair birçok araştırma bulgusunu çalışmasında özetlemiştir. Bunun yanı sıra (2004: 101) Almanya'da yabancıların sayısının artmasıyla oluşan yabancı düşmanlığı, başkalarının farklılığını kabul etmemek ve saygı duymamak temelinde gelişmiştir. Toplumun genelinde bulunan bu yaklaşım okullara da etki etmiş, yabancıların çoğunlukta olduğu okullara Alman aileleri tavır almaya başlamıştır (aktaran: Özdemir vd., 2009: 26).

Dil, milletlerin hayatında bu denli önemliyken Almanya'da yaşayan gurbetçilerimizin milli, manevi ve kültürel değerlerini muhafaza etmeleri son derece önemlidir. Bu ise ancak anadilin korunması ile mümkün olacaktır.

Almanya'da yaşayan Türklerin Türkçeyi kullanma düzeylerindeki zayıflık özellikle son nesil olan dördüncü nesilde belirgin bir şekilde görülmektedir. Almanya'da doğmuş, büyümüş ve burada hayatını devam ettirmesine kesin gözüyle bakılan bu nesil Türkçeyi neredeyse kullanamamaktadır. Üçüncü kuşak Türklerin aile ortamında Türkçeyi Almancayla karışık bir şekilde kullanmalarının yanı sıra "Türkçenin çeşitli yerlerde kullanımının yasaklanmaya başlanması, Türkçe derslerinin zorunlu ve kredili ders grubundan çıkarılması ve kimi yerlerde kaldırılması gibi Türk göçmenlerin Almanya'ya daha çabuk entegre olması amacıyla uygulanan entegrasyon politikaları, çoklu entegrasyondan ziyade asimilasyon politikalarına daha yakın özellikler göstermesi" dördüncü kuşaktaki anadil becerilerinin oluşmamasındaki nedenler arasında ön plana çıkmaktadır (Şahin, 2010: 105).

Türklerin Almanya'ya misafir işçi olarak gittikleri dönemlerde Alman hükümetleri geri dönme isteğini canlı tutmak amacıyla anadil faktörünü çok önemsemiş, bu doğrultuda eğitim politikaları uygulamıştır. "Örneğin, 1980'li yıllarda Bavyera Eyaleti, o yıllarda ilköğretimin birinci veya ikinci kademesinden gelen Türk öğrencileri Ulusal Sınıflar (Nationalklassen) denilen sınıflarda toplamış, özellikle Türk öğrencilerin yoğun olduğu yerlerde bu sistemi uygulamıştır. Bu sınıflarda öğrenciler derslerinin çoğunu Türkçe olarak almışlar, yoğun biçimde de Almanca dil eğitimi verilmiştir. Bu sistemin mantığı Türk ebeveynlere şöyle anlatılıyordu: 'Sizler belli bir süre sonra ülkenize döneceksiniz. Çocuğunuz burada Türkiye'deki eğitime entegre olacak biçimde yetiştiriliyor. Dolayısıyla endişeye mahal yok.' Bu sözler tabii ki Türk ebeveynlere cazip geliyordu. Burada bir şeyler kazanıyoruz. Beraberinde çocuğumuzun eğitimi de yürüyor diyerek teselli buluyorlardı" (Arslan, 2006: 242).

Fakat Türklerin geri dönüş arzularının azalması, durumu zamanla tersine çevirmiştir. Diğer bir ifadeyle Türklerin Almanya'da kalıcı hale

gelmelerinin kesinleşmesi neticesinde entegrasyon politikaları uygulanmaya başlanmış ve anadilin kullanımı üzerinde yasaklar başlamıştır.

Almanya'da yaşayan insanlarımızın anadil konusundaki vurdumduymazlığı, durumun ciddiyetinin farkında olmamaları, konuşulan Almanca-Türkçe karışımı bir dilin kendilerini hiç rahatsız etmemesi, Türk hükümetlerinin ise duruma ilgisiz kalmaları neticesinde ne tam olarak Almancaya benzeyen, ne de tam olarak Türkçeye benzeyen bir ifade tarzı ortaya çıkmaya başlamıştır. Kimi çevreler tarafından "Almanya Türkçesi" olarak adlandırmaya başlanan bu ifade tarzı gerek konuşmada, gerek telaffuzda, gerek vurgulamalarda, gerekse kullanılan deyim ve terimlerde kendini göstermektedir.

Durumun önemine değinen Tufan (2008), kırbeş yıl sonra Almanya'da yaşayan Türklerin, "Almanya Türkçesi" diye ifade edebilecek, melez bir dil konuşmaya başladıklarından söz etmektedir. Ona göre, sözü edilen dil, Türkler arasında anlaşma dili olmaya başlamış ve özellikle gençler ve çocuklar arasında yaygın olarak kullanılır hale gelmiştir. Gençlerimiz ve çocuklarımız Türkçe veya Almanca konuşurlarken, ne zaman dara düşseler, imdada "melez dil" yetişmektedir.

Alman toplumunda yaşayıp, Türkçeyi muhafaza etmek oldukça zor fakat imkânsız değildir. Türkçeyi gayet akıcı ve hatasız olarak konuşan gurbetçiler de vardır. Yukarıda değinilen tarzda konuşulmasının ise birçok nedeni vardır. Bunların başında aile ortamında ebeveynlerin çocuklarıyla konuşmalarında Türkçeye gerekli özeni göstermemeleri, her iki dilden akıllarına gelen ilk kelimeyi gelişigüzel kullanmaları gelmektedir. Bunun yanı sıra "*özel televizyon kanallarının dil kullanımındaki özensizliği, yerel gazetelerle yoğun dilsel etkileşim içinde bulunulması*" (Çakır 2002: 42), Almanya Türkçesi olarak adlandırılan karma bir kullanım tarzının oluşmasına neden olmuştur.

"Almanya Türkçesi" Olarak Adlandırılan Kullanım Tarzına Örnekler

Yukarıda aktarılan tüm bu tanım ve kavramların ışığında adı geçen kullanım tarzına daha yakından bakmak amacıyla bu bölümde günlük hayattan seçilen cümle ve metinlere yer verilecektir. Söz konusu metinler sözcük, yazım, imla ve konuşma düzleminde analiz edilerek konunun önemi ortaya konacaktır.

Sözcük Düzleminde "Almanya Türkçesi"

Tufan (2008), Almanların "Misch Masch Sprache" (karma karışık dil) dedikleri, bizim de "Almanya Türkçesi" olarak tabir ettiğimiz bir dil (!) konusunda aşağıdaki örnekleri vermektedir:

- Seni pausede Schulplatzda bekliyorum! (Seni teneffüste okulun bahçesinde bekliyorum).
- Krank almak için doktora gidiyorum! (Hastalık raporu almak için doktora gidiyorum).
- Heute okula gitmek için kein lust! (Bugün okula gitme isteğim yok)
- Kindergartendan çocuğumu abholen yapacam! (Anaokulundan çocuğumu alacağım).
- Bana gine Krankenkassadan bi mektup geldi! (Bana yine hastalık sigortasından bir mektup geldi).
- Neredeyse Jugendamt çocuğumuzu elimizden alacadı! (Neredeyse Gençlik Dairesi çocuğumuzu elimizden alacaktı).
- Alış-veriş için Kaufa gidiyorum! (Alış veriş yapmak için mağazaya gidiyorum).
- Benden Finanzamt ne Steuere istiyoki? (Benden maliye ne vergisi istiyor ki?).
- Bu sene Türkiye'ye Urlauba gidemecez! (Bu sene Türkiye'ye izine gidemeyeceğiz).
- Kellerin lichtini yah! (Bodrumun lambasını yak).
- Benim için egal! (Benin için fark etmez).
- Hadi Tchüss! (Haydi Eyvallah!).

Örneklerde de görüldüğü gibi yarı Almanca yarı Türkçe olan bu kullanım tarzında hem kullanılan Türkçe kelimeler yanlış telaffuz edilmekte, hem de Almanca kelimeler eklemek suretiyle ortaya yukarıda bahsedildiği gibi karma karışık bir dil çıkmaktadır.

Yazım ve İmla Düzleminde "Almanya Türkçesi"

Sözcük düzleminde yapılan bu yanlışların yanı sıra yazı dilinde dahi inanılmaz hataların yapıldığı göze çarpmaktadır. Alman içişleri bakanlığı işbirliğiyle yayınlanan "Zeitbild Eltern" adlı dergideki yazım ve anlam hataları kabul edilebilir türden değil.

Baş'da kuşkuları vardı. Kuşkulu olduğu şey'de aslında almanca öğrenmek için çok yaşlı olup olmadığı. Sonradan çocuklarını düşündü: üçü'ne daha iyi destek olmak istediğini, onlara ders yaparken yardımcı olmak ve onların öğretmenleri'ile konuşa bilmek istediğini. 40 yaşında ani bir davranışla başvurularını doldurdu – bugün Vjollca L., oğlu Lorik'in okulunda yer alan entegrasyon kursuna katılan 15 kişi'den birisi. Oğlu, bir öğleden sonrası okul dönüşünde, kurs davetiyesini getirmişti. Üzerinde „Veliler için Almanca kursu“ yazıyordu ve onun altında „Küçük çocuklar için bedava bakım sunuyoruz“.

Vjollca L. on sene önce Kosovo'dan Almanya'ya gelmiş, ama hiç düzgün almanca öğrenmemiş. O yüzden şimdi hafta'da üç kez veliler entegrasyon kursun'a gidebildiği fazlasıyla seviniyor. **Orada 12 ülkeden gelen, 13 kadın ve bir erkek ile birlikte sadece almanca dilini öğrenmiyor, ayrıca ailesinin güncel yaşantısı için önemli bilgiler ediniyor: mesela alman eğitim sistemi üzeri, çocuk eğitimi, sağlık tedbiri gibi – artı ana okul ve okullar nasıl işletiliyor, meslek edinmek Almanya'da nasıl gerçekleşiyor gibi konular'da yer alıyor.**

Adı geçen dergide yer alan “Öğreniyoruz ve Gülüyoruz” (2009: 4) başlıklı yukarıdaki metni incelediğimizde özellikle “Baş'da (başta), şey'de (şeyde), öğretmenleri'ile (öğretmenleri ile), hafta'da (haftada)” gibi kelimelerde kesme işaretinin yanlış kullanımı sonucu imla hataları ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra “konuşa bilmek (konuşabilmek), getirmişti (getirmişti), Kosovo'dan (Kosova'dan)” gibi yazım hataları göze batmaktadır. Ayrıca incelenen bu iki paragrafta dilbilgisel hatalar da görmekteyiz: “O yüzden şimdi hafta'da üç kez veliler entegrasyon kursun'a gidebildiği fazlasıyla seviniyor (O yüzden şimdi haftada üç kez veliler entegrasyon kursuna gidebildiği(ne) fazlasıyla seviniyor).” Örnekteki metnin son cümlesinin yine hem imla, hem de noktalama hatalarıyla dolu olması Türkçenin nasıl yanlış kullanıldığının göstergesidir. Alman içişleri bakanlığı için hazırlanan bu dergide buna benzer onlarca hata bulmak mümkündür. Yarı resmi bir yayın organının çevirisinde gerek bakanlığın, gerekse çevirmenlerin gereken önemi göstermemesi Türkçeye verilen değer için apaçık göstergesidir.

Konuşma Dilinde “Almanya Türkçesi”

Almanya'da yaşayan Türklerin Türkçeyi Alman aksanıyla konuşmalarına ve her iki dilden akıllarına ilk gelen kelimeyi kullanmalarına en canlı örnek televideon.com adlı internet sitesinde yer alan “Almanya'daki

Başarı Hikâyemiz” başlıklı videoda (<http://televideon.com/p/492/almanyadaki-basari-hikayemiz-sevenload.com>) karşımıza çıkmaktadır. İlgili videoda Almanya’da yaşamakta olan bir Türk ile yapılan röportaj konunun önemini apaçık ortaya koymaktadır. Söz konusu videoda karşımıza çıkan sayısız Türkçe hataları arasından seçtiğimiz sözcük ve cümle bazındaki hatalar apaçık ortadadır:

- (1.10 dk) “Sevenload çok kolay bizim içindir. Çünkü bizim ben büyük bir trip yaptım dünyada. Ondan sonra video kamera beraberdi. Ondan sonra fotoğrafla video çektik...”

- (1.29 dk) “Yıl 2005, youtube bilene yoktu o zaman.”

- (2.28 dk) “En kısa zamanda işte Köln’de anladık internasyonal olmamız lazım”

- (3.10dk)” Biz çok bussines yapıyoruz”

- (3.22dk)”Nerdeyse 60 tane çeşitli büyük sayfalar bizim playeri kullanıyor. Trapik brovkerin yapıyoruz, advertising yapıyoruz, çünkü bizim adsorverimiz var.”

- (3.51 dk) “Burada çeşitli company beraber çalışsak daha güzel gösteriyor bize”

- (4.05 dk) “Bizim Türkiye sayfası üç ay önce başladı şimdiki nerdeyse 1,5 milyon insan üstüne geliyor”

- (6.53 dk) “Yavaş yavaş çok çok şirketler Türklerden yönetiliyor”

- (7.02 dk) “Yavaş yavaş respekt, [yanındaki bayana dönerek soruyor] respekt Türkçesi ney?”

Bunun yanı sıra adı geçen röportajda karşılaşılan sayısız telaffuz hataları arasında özellikle büyüdü (büyüdü), inanmıyom (inanmıyorum), teknoloji (teknoloji), yuniversity (üniversite) kelimeleri ön plana çıkmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Almanya’da yaşayan Türklerin Türkçe dil düzeylerinin ele alındığı bu çalışmada anadil kavramının öneminden bahsedilmiş, Almanya’daki gurbetçilerimizin gerek aile içerisinde gerekse sosyal çevrelerinde anadillerini kullanmamalarından dolayı ortaya çıkan ve “Almanya Türkçesi” olarak adlandırılan bir kullanım tarzının doğduğu belirlenmiştir. Bunu ispatlamak için, onların günlük hayatta kullandıkları sözcüksel, yazımsal, imla ve konuşma düzlemindeki örnekler, nitel araştırmaya dayalı içerik analizinden faydalanılarak eklettik bir yöntemle analiz edilmiştir.

Dilin millet hayatındaki önemine değinildiği bu çalışmada, Almanya'da yaşayan Türklerin, özellikle de dördüncü kuşak Türklerin, adadilleri olan Türkçeyi unutma düzeyine gelmelerinden dolayı milli mensubiyetlik duygularının da yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalacağı üzerinde durulmuştur. Bunun ise Alman toplumu içerisinde asimile olup gitmeye neden olacağı dile getirilmiştir.

Almanya'da yaşayan insanlarımız hem içlerinde yaşadıkları toplumun dili olan Almancayı, hem de kendi adadilleri olan Türkçeyi iyi bilmek zorundadırlar. Adadili muhafaza etmek ve gelecek nesillere aktarmak için ise resmi ve kişisel tedbirlerin alınması kaçınılmazdır. Öncelikle çeşitli etkinlikler düzenlenerek Almanya'da yaşayan vatandaşlarımıza adadilin önemi kavratılmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Yurt Dışı Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğü ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü bu konuyu kendilerine görev edinmeli ve Alman devletiyle görüşmeler yaparak Türk dili ve Türk tarihi derslerinin okul programları içerisinde gerektiği kadar yer almasını sağlamalıdır. Öğrenci velileri de bu derslere gerekli ilgiyi göstermelidirler. Şahin'in de (2010: 127) belirttiği gibi, okullarda Türkçe dersinin kredili olarak verilmesi ile yeni kuşak çocuklar Türkçeyi unutmayacak ve belki de aileleri ile aralarındaki sorunları da azaltacak Türk kültürü ile bağlarını koruyacaktır. Çünkü Türkçeyi bilmek ve Türkçe okuyup yazabilmek, Türkçe eserler okumak, Türk basınına takip edebilmek Türk kültürünün devamlılığı ve zenginliği açısından önem arz etmektedir.

Anadili gelişmeyen bir bireyin, çok dillilik ve çok kültürlülük akımının etkisiyle kendine ve sosyal çevresine yabancılaşma tehlikesi vardır. Bir çocuk ancak ilişki kurduğu kişilerle olan ilişkisi sayesinde kullandığı dili öğrenir (Çakır, 2002: 46). Bu nedenle özellikle ev ortamında mutlaka Türkçe kullanılmalıdır. Çocukların Almanca becerilerinin gelişmesine katkı sağlamak için ise okul öncesinde anaokullarına yönlendirme yapılmalıdır.

Türk televizyon kanalları Türkçenin düzgün olarak kullanıldığı programlar yaparak gurbetçilerimizin dikkatlerini çekmelidir. Fakat bu aşamada Almanya'daki Türkleri konu alan belgeseller veya röportajlar yerine Almanya'daki Türklerin ilgilerini çekecek, onların hayatlarından örnekler yansıtacak dizi veya film tarzlarına yönelenmelidir. Bunun yanı sıra tatillerin Türkiye'de geçilmesinin sağlanması, çocukların Türkçe dil düzeyleri üzerinde olumlu etki yapacaktır.

Bahsedilen bu veya buna benzer önlemlerin alınmaması halinde, Almanya'da yaşayan Türklerin milli ve manevi benliklerini kaybederek birkaç kuşak sonra Alman toplumu içerisinde eriyip gitmeleri kaçınılmaz olacaktır.

KAYNAKLAR

- Aksan, Doğan. (2006). *Her Yönüyle Dil*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Arslan, Mehmet. (2006). Almanya'daki Türk İşçi Çocuklarının Eğitim Sorunları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), s. 233-245.
- Babacan, Mehmet. (2011). Avrupa'da Dil Sorunu. *Küpelî Kalkınma, Yardımlaşma ve Kültür Derneği İnternet Sitesi*, http://www.kupeli.org/index.php?option=com_content&task=view&id=32&Itemid=1, (E.T: 22.09.2011).
- Çakır, Mustafa. (2001). *Göçün Kırkıncı Yılında Almancanın İkinci Dil Olarak Edinimini Etkileyen Kültürlerarası Olgular*. Köln: Ultima Ratio Dizisi 01.
- Çakır, Mustafa. (2002). Almanya'daki Çok Kültürlü Ortamlarda Türkçenin Anadili Olarak Kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), s. 39-57.
- Demir, Önder. (2012). Avrupa'daki Türkler. *TürkBirDev Topluluğu İnternet Sitesi*. http://www.turkbirdev.org/dil-turkce/makaleler_detay.asp?makaleNo=149&makaleBasligi=Avrupa'daki%20T%FCrkler (E.T:21.01.2012).
- Özdemir, Soner Mehmet vd. (2009). Almanya'da Yaşayan 15-19 Yaş Türk Gençlerinin Eğitim Sorunlarına İlişkin Bir İnceleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), s. 23-40.
- Perşembe, Erkan. (2004). *Almanya'da Türk Kimliği. Din ve Entegrasyon*. Ankara: Araştırma Yayınları.
- Sağlam, Mustafa. (1991). *Federal Alman İlkokullarında Türkçe ve Türk Kültürü Programının Etkililiği -Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti Örneği-*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Felix, Sascha. (1993). *Psycholinguistische Untersuchungen zur zweisprachigen Alphabetisierung. Gutachten im Auftrage der Berliner Senatsverwaltung für Schule, Berufsbildung und Sport*. Berlin: Bibliothek für Bildungsgeschichtliche Forschung.
- Şahin, Birsan. (2010). Almanya'daki Türk Göçmenlerin Sosyal Entegrasyonunun Kuşaklar Arası Karşılaştırması: Kültürleşme. *Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (55), s. 103-134.
- Tufan, Yakup. (2010). Almanya Türkçesi. *Avrupa Sağduyu Haber ve Bilgi Merkezi*. <http://sagduyu.de/cms/index.php?page=almanya-turkcesi>, (E.T: 13.12.2010).
- Turan, Kadir. (1997). *Almanya'da Türk Olmak*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Türk, Ömer. (2011). Dil nedir. *Ömer Türk Adlı İnternet Sitesi*. http://omerturk.info/home/index.php?option=com_content&view=article&id=34%3Adilnedir&catid=14%3Amakale&Itemid=25&showall=1, (E.T: 11.01.2011).
- Türkoğlu, Erkan. (2011). Ana Dili Gününü Anlamak. *Hürriyet Gazetesi*. <http://www.hurriyet.de/haberler/soz-sizin/275524/ana-dili-gununu-anlamak> (E.T: 03.04.2011).
- Zeitbild Eltern. (2009). (Ed. Bernd Woischnik), *Öğreniyoruz ve Güliyoruz*. München: Zeitbildstiftung.